

τυχής αὐτὴν τὴν στιγμὴν; Δὲν μου μένει οὔτε ὅσα δύναμις χρειάζεται διὰ νὰ ἔχω τύψιν συνειδήσεως. Τίποτε. Ἄργια. Ζεσταίνομαι, ψυδῶ, παραπονοῦμαι, ἰδρόνω, τοιγυρίζω· ἀλλὰ δὲν σκέπτομαι, δὲν ἐργάζομαι. Ἄργια ἐξ ἀδυναμίας, ἀργία ἐξ ἀνάγκης ἐσωτερικῆς, ἔ, δὲν εἶνε αὐτὸ λοιπὸν τὸ ὑψίστον ἀγαθόν;

Πῶς λοιπὸν; ἐφρονεῦθι ὁ δάραξ τῆς αἰωνίου ἀμφιβολίας, ὁ κατατρόφων τὴν ὑπαρξίν μας, ὡς φρονεῦνται τὰ μικρόβια εἰς ὑψηλότεραν θερμοκρασίαν; Ἐπατάχθη λοιπὸν ἡ Λερναία Ὑδρα τῆς ἀναλύσεως, ἡ δηλητηριάζουσα πᾶσαν τέρψιν καὶ πᾶσαν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς: Ἐτοί λοιπὸν διὰ μᾶς ἐλύθη τὸ ἄλυτον ζήτημα τῆς ἀναπαύσεως, τῆς ἡρεμίας καὶ ὅτι δὲν ἔκαμαν τόσοι λαβυρινθῶδεις διαλογισμοί, βαθέως αὐλακώσαντες τὸν πολυπαθὴ ἐγκέφαλόν μας καὶ τεντώσαντες τὰ ἄθλια νεῦρά μας, τὸ ἔκαμε μία ἡμέρα ζέστης ἐκνευριστικῆς καὶ ἀφορήτου;

Ἄν δὲν εἶνε αὕτη ἡ Εὐτυχία—ἡ ἐκμυδέννους τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται κανεὶς εἰς τὸ μέγα αὐτὸ χαμάμ, —τὶ πράγμα λοιπὸν εἶνε ἡ Εὐτυχία;

Ἀλλὰ... τί συμβαίνει; Ἀλλοίμονον! Ἄναπνέω... Δροσιζει, ἐδρῶσισε. Εἰς στεναγμὸς ἀνακουφίσεως καὶ τετέλεστα. Τὸ μαρτύριον τῆς σκέψεως ἀρχίζει. Ποία φρικώδεις ἐργασίαι! Πόσαι φροντίδες, πόσαι ἀπορία, πόσαι ἀμφιβολίαι, ποῖος σπαραγμὸς! Πάλιν τονοῦνται, τοντόνονται τὰ νεῦρα καὶ ἡ οἰκτρά αὐτῆ ἐμψυχος λύρα ἀρχίζει τοὺς σπαρακτικούς της ἤχους ὑπὸ τὸ φῶσμα τῆς ἐσπερινῆς αὐρας. Ὅποια θρηνώδης συναυλία!... Νὰ ἡ ζωὴ μὲ ὄλας της τὰς ἀθλιότητας, νὰ τὸ καθῆκον μὲ τὴν στυγνὴν του καὶ ἀπαισίαν ὄψιν. Σκέπτομαι καὶ ἐργάζομαι. Ἡ γραφικὴ ὕλη εἰς ἐνεόγειαν πάλιν. Ὅμιλῶ, ἐκφράζομαι. Πόσοι κίνδυνοι, πόσα μίσση, πόσαι περιπλοκαί, ποῖος λαβύρινθος. Ἀλλοίμονον! ἡ Εὐτυχία ἀπέπτη, τὸ ὄνειρον διελύθη. Τὸ ἀχάριστον θερμομέτρον κατῆλθε τρεῖς βαθμούς!

Ὁ μακαρίτης Πανταζῆς, ἕνας ἀπὸ τοὺς πλέον χαριτογράφους λογίους τῆς παρελθούσης ἐποχῆς, ὀρίζει τὸν ἄλλον κόσμον ὡς τόπον ὅπου «οὔτε ὄμιλεῖ κανεὶς οὔτε γράφει». «Ὡ, αὐτὸς βέβαια θὰ εἶνε ὁ Παράδεισος...

Γρ. Ε.

ΤΗΣ ΚΕΡΑΣ ΤΟ ΜΑΡΜΑΡΟ

Δὲν ἐνθυμοῦμαι τίς τῶν νεωτέρων συγγραφέων ἔχει εἶπει, ὅτι αἱ πεδιάδες δὲν ἔχουσιν ἀναμνήσεις ποιητικὰς καὶ θρύλους.

Ἡ ποίησις καὶ ἡ λαογραφικὴ ἀπόλαυσις ἀρχεται ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ ἐν μέσῳ τῶν φαράγγων. Δὲν θέλω νὰ ἐξετάσω ἂν ὁ ἀφορισμὸς οὗτος εἶνε ἀκριβῆς περὶ πάσης πεδιάδος, ἀλλὰ πάντως ἐφαρμόζεται εἰς τὴν θεσσαλικήν. Ἐγὼ τοῦλάχιστον πεδινὰς πικρὰς εἰς Θεσσαλίαν δὲν γνωρίζω. Ἡ περὶ Ὑπερείας ἦν ἐδημοσίευσεν ἐν προτέρῳ τῆς «Εἰκ. Ἐστίας» φύλλῳ δὲν δύναται νὰ

θεωρηθῆ πεδινὴ, διότι ὁ Βελεστίνας, ὅστις εἶνε αὐτόχρημα ὄχσις ἐν μέσῳ τῆς μονότονου πεδιάδος, προσερείδεται εἰς ὄρη, ὧν αἱ τελευταῖαι παραφυάδες ἐγκλείουσι τὰς πηγὰς τῶν ναμάτων τῆς καλλιφόρου καὶ ποιητικῆς Ὑπερείας. Αἱ δ' ἀναμνήσεις τῆς Θεσσαλικῆς πεδιάδος εἶνε ἱστορικαὶ μόνον, ὄχι ποιητικαί. Οὔτε περὶ τῆς πεδιάδος τῆς Φαρσάλου, οὔτε περὶ τῶν Κυνῶς κεφαλῶν, οὔτε περὶ τῆς Σκοτούσσης γνωρίζω θρύλους καὶ ἄσματα δημῶδη. Μόνον ὁ ἱστορικὸς ἔχει νὰ διηγηθῆ περὶ αὐτῶν μάχαι, ἀλλ' ὁ ποιητὴς καὶ ὁ λαογράφος δὲν εὐρίσκει ἐν αὐταῖς ὕλην. Ἄλλ' ὅπως κόσμος ποιητικῶν ἰδεῶν ἀνοίγεται, ὅταν ὁ ὁδοιπὸρος ἀναβῆ τὸ Πήλιον, διέλθῃ διὰ τῶν Τερπῶν καὶ ἴδῃ ἄνωθεν τοῦ Πηνειοῦ τὸ Κάστρον τῆς Ὠρηᾶς, ἀναροίχθητῃ ἀνὰ τὸν Ὀλυμπον, ἐπισκεφθῆ τοὺς βράχους τῶν Μετεώρων.

Ὅχι ὀλιγώτερον ποιητικὸν εἶνε τὸ Κερκετίον ὄρος, ὁ σήμερον λεγόμενος Κόζακας, ὑψηλὴ τῆς Πίνδου παραφυάς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐστιαίῳ. Ἐπ' αὐτοῦ κεῖται ἡ μονὴ Δουσίκου ἢ ὑπὸ τοῦ ὀσίου Βησσαρίωνος κτισθεῖσα ἐν μέσῳ περικαλλοῦς τοπεῖου ἀξίου θεᾶς ἀληθῶς καὶ καθ' ἑαυτὸ, πολὺ δὲ μᾶλλον χάριν τῆς ἐπισκέψεως τῆς ἱστορικῆς ταύτης μονῆς.

Ὁ ἐπειγόμενος νὰ γνωρίσῃ τὴν Θεσσαλίαν ἐν σπουδῇ μόνον ἀπὸ τῆς θυρίδος τῆς σιδηροδρομικῆς ἀμάξης ἀνεπαρκῆ ὅλας θάποκομίση γνώσιν τῆς ὠραίας, τῆς πλουσίας, τῆς ποιητικῆς ταύτης χώρας τῆς μεστῆς ἀναμνήσεων καὶ ἀξίων θεᾶς τοπεῖων. Αἱ μακρότεραι καὶ κοπιωδέστεραι ἐκδρομαὶ καὶ πορεῖαι εἶνε ἀκριβῶς αἱ μάλιστα ἐνδιαφέρουσαι. Μεταξὺ δὲ τούτων μία τῶν ὑπερόχων ἀληθῶς εἶνε καὶ ἡ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Βησσαρίωνος ἐκδρομὴ, ἣτις ἔχει καὶ τοῦτο τὸ ἀξίον λόγου, ὅτι ὑπ' ὀλίγων ἐπισκεπτῶν τῆς Θεσσαλίας ἐπιχειρεῖται, τῶν πλείστων ἀρκουμένων εἰς τὰ Τέρπη καὶ τὰ Μετέωρα.

Ὁ θέλων νὰ μεταβῆ εἰς τὴν μονὴν Δουσίκου ἐκ Τρικινάων ἔχει νὰ διανύσῃ τὸ πρῶτον ὁδὸν δύο ὥρων καὶ ἡμισείας ἔρ' ἀμάξης μέχρι τῆς Πόρτας, χωρίου τοῦ δήμου Αἰθίκων, ἔχοντος περὶ τοὺς πεντακοσίους κατοίκους. Τὴν ἐκδρομὴν ἐπεχειρήσα μετὰ τῆς συζύγου μου καὶ δύο φίλων πολιτευομένων, τῶν κυρίων Κ. Χατζηπέτρου καὶ Γ. Βλιτσάκη, μίαν τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Σεπτεμβρίου. Ἄλλ' ἦτο ἡμέρα χειμερία, δύναμαι νὰ εἶπω. Τὰ νέφη καλύπτοντα τὸν οὐρανὸν ἀπῆλλασσον ἡμᾶς τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ βροχὴ, καίπερ ἐπιβραδύνουσα ἐνίστε τὴν προχώρησιν ἡμῶν, παρεῖχεν ἀλησμόνητα θέλητρα εἰς τὴν κατάφυτον χώραν, ἣς τὰ δένδρα ἐφαίνοντο ἀκόμη θαλερώτερα, οὕτω λελουμένα ὑπὸ τῶν ὑετίων σταγόνων.

Ἡ δ' εἰς τὴν Πόρταν ἀφίξις ἡμῶν ἦτο μόνον ἡ ἀρχὴ τῆς πολὺ ὠραιότερας ὄρεινης ἐκδρομῆς πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς μονῆς Δουσίκου. Κατὰ δὲ τὴν ἀναγκαιῶς ἐπελθούσαν

χρονοτριβὴν πρὸς εὔρεσιν καὶ παρασκευῆν τῶν πρὸς τὴν ὀρειβάσιαν ἀπαιτουμένων κτηνῶν εἶχομεν τὸν καιρὸν νὰ ἴδωμεν τὸ χωρίον ἢ μᾶλλον νὰ πλησβατήσωμεν διὰ τῆς κυρίας αὐτοῦ ὁδοῦ μέχρι τοῦ μαγαζείου. Οἱ λίθοι δι' ὧν ἐβαρύνοντο αἱ κέραμοι τῶν στεγῶν τῶν ἄλλως πενιχρῶν οἰκῶν τοῦ χωρίου ἐδείκνυον φανερῶς τὴν ὀρυμνὴν μεθ' ἧς πνέουσι τὸν χειμῶνα οἱ ἀνεμοὶ ἐν τῇ διασφάγι, ἐν ἣ κεῖται ἡ κόμη, ἐξαπλουμένη ἐν τῇ μεταξύ τοῦ Κόζακα καὶ τοῦ ἀνατολικῶς αὐτῆς ὑψουμένου ὄρους ἀνοιγομένη εἰσνεὶ τινι φυσικῇ πύλῃ, ἐξ ἧς τὸ ὄνομα Πόρτα. Ἐντεῦθεν ἡ σχετικὴ πῶς εὐπορία καὶ κίνησις τοῦ χωρίου, κειμένου ἐν τῷ μεταξύ τῆς ἀπὸ τοῦ νομοῦ Τρικινάων εἰς τὸν νομὸν Ἄρτης καὶ τὴν ἄλλην Ἡπειρον ἀγρούσης ὁδοῦ.

Ὡς δ' ἠτοιμάσθησαν οἱ ἵπποι, διήλθομεν τὸ πρῶτον διὰ τῆς κοίτης τοῦ Πορταϊκοῦ. Καὶ ὕδωρ μὲν δὲν εἶχε πολὺ, ἀλλ' ἡ διάβασις αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὄχι ὀλίγον ἀνιαρὰ διὰ τὸ πολὺ πλάτος τῆς κοίτης. Ὁ Πορταϊτικὸς, πηγάζων ἀπ' αὐτοῦ τοῦ Κερκετίου ὄρους παρὰ τὴν Τύρναν καὶ ἔπειτα ῥέων πρὸς νότον, τρέπεται πρὸς βορρᾶν, καὶ, διερχόμενος διὰ τῆς διασφάγος τῆς Πόρτας, εἰσροεῖ πρὸς βορρᾶν μέχρι χυθῆ παρὰ τοὺς Στεφανωσαίους εἰς τὸν Πηνειόν.

Ὀλίγων χιλιομέτρων, περίπου εἴκοσιν, εἶνε κατὰ ταῦτα ὁ ῥοὺς τοῦ ποταμοῦ, ἀλλὰ τοιαύτη εἶνε κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ ἔαρ ἡ ὀρυμνὴ τῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους κατερχομένων καὶ ὀγκώδεις λίθους συμπαρασυρόντων περισοῶν ὑδάτων, ὥστε ἀποτελεῖται κοίτη εὐρυτάτη μεστὴ καχλήκων, δυσχεραίνοντων ἀνὰ πᾶν βῆμα τὴν διάβασιν τῶν ὑπόζυγιων.

Πέραν δὲ τῆς ἀριστερᾶς τοῦ Πορταϊκοῦ ὄχτης ἀρχεται ἡ εἰς τὰς νοτιοανατολικὰς τοῦ Κερκετίου κλιτύας ἀνάβασις. Ἡ εἰς τὴν μονὴν Δουσίκου ἄγουσα ἀνάπτυξ ὁδὸς διερχεται διὰ μετοχίου τινοῦ τῆς μονῆς καὶ διὰ τοῦ ἠμανύμου πτωχοῦ χωρίου, οἰκουμένου μὲν ὑπὸ ὑπερδιακοσίων ψυχῶν, ἀνήκοντος δὲ εἰς τὴν μονήν. Εἶνε δὲ αὕτη ἡ ὁδὸς ὑπὸ ἐποψιν φυσικῶν καλλονῶν μία τῶν ὠραιωτάτων ὅσας εἶδον ἐν Ἑλλάδι, ἰδίως μετὰ τὸ χωρίον Δουσίκον, μεθ' ὃ ἀρχεται ἡ πρὸς τὰ μετεωρότερα ἀνάβασις. Διερχόμεθα διὰ δασῶν πυκνοτάτων, ὧν ἡ πυκνὴ φυτεία μόλις που ἀφινεν ἐνιαχοῦ χώρον διὰ τὸ στενὸν μονοπάτιον, δι' οὗ κοπιῶντες ἀνέβαινον οἱ ἵπποι. Ὡς τὸ πλεῖστον λοιπὸν περιορισμένος ἦτο ἡμῶν ὁ ὀρίζων, καὶ οὐδὲν ἄλλο εἶχομεν νὰ θαυμάζωμεν, καὶ ἐθαυμάζομεν ἀκορέστως, πλὴν τῶν ποικιλοσχημῶν καὶ γηραιῶν δένδρων, ὧν οἱ κλάδοι ἐψαυον ἐνίστε τὸν ἀναβάτην, κλίνοντα τὴν κεφαλὴν, ὅπως διέλθῃ ἀβλαβῆς. Ἄλλ' ἕκαστον τῶν δένδρων ἐκεινων, ἀφ' ὧν κατέπιπτον ὕδατος σταγόνες, ἦτο ὠραῖον καὶ ποιητικόν, ὡς νύμφη ἐκ λουτροῦ ἀναδυομένη. Ἦσαν δὲ τὰ δένδρα παντοῖα, ἀλλὰ τὰ ἐπικρατοῦντα ἡ φιλύρα καὶ ὑψηλότερον ἡ κράνεια καὶ ἡ ὄρυς. Τὸ

θαλερόν, ανοικτόν πράσινον χρώμα τῆς φι-
λύρας, ἄλλως τόσον σπανίας ἐν Ἑλλάδι,
μετέφερε τὴν φαντασίαν μου, ὅτε διηρχό-
μεθα κάτωθεν τοῦ φυλλώματος δάσους
ἴλου φιλυρῶν, εἰς Βερολίνον, καὶ μ' ἐπλή-
ρου ἰδιάς τινὸς χαρᾶς καὶ νεανικῶν ἀναμνή-
σεων διαβλίνοντα διὰ τῆς ὀρείου ἐκείνης
ὑπὸ τὰς φιλύρας (Unter den Linden)
ὁδοῦ. Τὸ δ' ἀνωτέρω ἔπειτα βραθυσιον
δάσος μακραιῶνων ὄρυθν μὲ ἐξήγησε τὸ
ὄνομα τοῦ χωρίου Δουσίτου καὶ τῆς φερ-
νύμου αὐτοῦ μονῆς, κληθέντων οὕτως ἅτε
κειμένων ἐν μέσῳ τοῦ δρυμῶνος, ἔπειδὴ τὸ
ὄνομα Δουσίτου (Ντουσίτου), σλαβικὸν ὄν,
καθ' ἃ φαίνεται, τοῦτο ἀκριβῶς, τὴν ὄρυν,
σημαίνει¹.

Καὶ ἐν μέσῳ μὲν τῶν φιλυρίων φυλλω-
μάτων καὶ τοῦ δρυμῶνος τὸν θαυμασμὸν
ἡμῶν προχωρούντων προεκάλει αὐτὴ ἡ
ὕλομανοῦσα φύσις. Ἀλλὰ κατὰ τὰς στρο-
φὰς τῆς δασώδους στενωποῦ, ὅτε ποτὲ
αὕτη διήρχετο παρὰ τὸ χεῖλος ὑψώματος,
οὐ μόνον ἡ ἐσωτέρα πλευρὰ ἐκαλύπτετο
ὑπὸ δένδρων, καὶ ἐκεῖ ὅπου σπανία τις ἐξαί-
θρα παρεῖχεν ἀπαρεμπόδιστον ἐπὶ τὰ κάτω
τὴν ἀπὸ τοῦ ὕψους θέαν, ἡ ἀποψὶς ἦτο
αὐτόχρημα θαυμασία. Ὁ ὀφθαλμὸς ἐφέ-
ρετο ἀπὸ τῶν καταδένδρων καὶ θαλερῶν
τοῦ Κόζακα κλιτύων ἐπὶ τὴν κάτωθεν
ἀπλωμένην πεδιάδα τῶν Τρικκάλων καὶ
τὰ περιβάλλοντα αὐτὴν ὑψηλὰ ὄρη, καὶ
ἐξικνεῖτο μακρὰν, ἀπώτατα, ἀπὸ τῆς Πίν-
δου μέχρι τῶν Καμβουνίων καὶ τοῦ Ὀλύμ-
που, ἐν ᾧ ἄφ' ἑτέρου ἐν τῇ πεδινῇ χώρᾳ
καρηκολουθούμεν ἐν μέσῳ ἀνθηρῶν χωρίων
καὶ ἀγρῶν εὐφόρον τὸ θεῦμα τοῦ Πορταϊ-
κοῦ καὶ πέραν αὐτοῦ τὸν Πηγεῖον καὶ τὸν
Ληθαῖον. Ἡδυνήθημεν τότε νὰ ἐννοήσω-
μεν πληρέστατα τὰ αἰσθήματα, ὑφ' ὧν
κατεῖχτο ἡ ψυχὴ τῶν Θεσπρωτῶν Θεσ-
σαλῶν ἐκείνων τῆς Ἠπειροῦ, οἵτινες ἐν
χρόνοις ἀπωτάτοις, τῆς πατρίδος αὐ-
τῶν στενοχωρουμένης ὑπὸ τῶν μετακινή-
σεων τῶν λαῶν, εἰς ἃς εἶχε δώσει ἀφορμὴν
πρῶτη τις ὄθησις ἐκ τῆς Ἰλλυρίας, ἀπε-
φάσισαν νὰ καταλίπωσι τὰς περὶ τὴν ση-
μερινὴν Παραμυθίαν καὶ τὸ Σούλι ἀρχαίας
αὐτῶν οἰκῆσεις. Ἐτράπησαν τότε ἀνατολι-
κῶς πρὸς τὴν ὠραίαν καὶ εὐφορον γῆν, ἣτις
δὲν ἐκαλεῖτο ἀκόμη τότε Θεσσαλία, ἀλλὰ
κατεῖχτο ὑπὸ τῶν Βοιωτῶν. Αἱ ἀναμνή-
σεις, ἃς ἔφερεν εἰς τὸν νοῦν ἡμῶν ἡ ἀπὸ
τοῦ Κερκετίου ἀπόλαυσις τῆς περικαλλοῦς
καὶ πλουσίας Θεσσαλικῆς φύσεως, ἦσαν
πράγματι ἀρχαιόταται, ἀναφερόμεναι εἰς
τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ἑλληνικῆς ἱστο-
ρίας, εἰς αὐτοὺς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἐδη-
μιουργήθη ὡς προῖον μεγάλων ἐσωτερικῶν
ἀγώνων τῆς Ἰλλυρικῆς χερσονήσου, ὧν δια-
λανθάνουσιν ἡμᾶς αἱ λεπτομέρειαι, ἡ ἔθνο-
λογικὴ ἐκείνη ὄψις τῶν ἑλληνικῶν χω-

ρῶν, ἣτις ἀναλλοίωτος σχεδὸν παρέμεινεν
ἔπειτα ἐπὶ αἰῶνας ὅλους. Ἐφῆρετο ὁ νοῦς
ἡμῶν εἰς τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἡ πρῶτη
Βοιωτία ἔγεινε Θεσσαλία, οἱ δὲ Βοιωτοὶ
ὅσοι δὲν συμπαρέμειναν μετὰ τῶν νικη-
σάντων ἐπιδρομῶν ἐν τῇ πατρίῳ χώρᾳ ὡς
πενέσται, συμπααραλαβόντες τὴν πάτριον
βασιλείαν καὶ τὰ ἱερά, ἐτράπησαν τὴν
ἄγουσαν πρὸς νότον. Πανηγυρικὴ ὑπῆρξε
κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν ἀρχαίων ἡ ἐξο-
δος τῶν φυγάδων ἐκ τοῦ πατρίου ἐδά-
φους, ταχθέντων ὑπὸ τὸν βασιλεῖα αὐτῶν
Ὀφέλθην καὶ πειθομένων εἰς τὰ κελύ-
σματα τοῦ παρακολουθούτος αὐτὸν μάν-
τεως Περιπόλτα. Μόνον δ' ὅτ' ἔφθασαν εἰς
τὴν παρὰ τὴν Κοπαΐδα εὐκαρπον καὶ καρ-
ποφόρον γῆν τὴν ὑπεθυμίζουσαν εἰς αὐτοὺς
τὰ πάτρια ἐδάφη, ἔστησαν οἱ ἑκατρι-
σθέντες, καὶ, οἰσνεὶ δυσωποῦντες τὴν ἐπὶ
τῇ ἐγκαταλείψει τῶν ἀρχαίων αὐτῶν οἰ-
κήσεων πικρίαν τῆς ψυχῆς των, ὠνόμασαν
Βοιωτίαν τὴν νέαν χώραν, καὶ μετωνόμα-
σαν Κουράλιον ὡς ἐν τῇ πατρίδι τὸν παρὰ
τὴν νέαν Ἄρην παρρρέοντα ποταμὸν,
καὶ ἀφίδρυσαν ἱερά ὀνόματα πρὸς τὰ ἐγ-
καταλειφθέντα ἐν τῇ γενετείρᾳ.

Εἶχον δὲ δικαίον νὰ ἐνθυμηθῶ πάντα
ταῦτα κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, διότι ἡ
θέα, ἣς ἀπηλαύμεν ἀπὸ τῶν προπόδων
τοῦ Κόζακα, ἦτο αὐτὴ ἐκείνη περίου,
ἣτις εἶχε δώσει εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς ἀγόνου
Θεσπρωτίας φυγόντας Ἠπειρώτας νέον σθέ-
νος πρὸς ἐφόρμησιν ἐπὶ τὴν ἀπὸ τῶν ὑψω-
μάτων τοῦ Κερκετίου τότε πρῶτον ὑπ' αὐ-
τῶν ὁρωμένην πολὺκαρπον καὶ ὠραίαν γῆν
τὴν ἔκτοτε ὀνομασθεῖσαν Θεσσαλίαν. Εἰς
μικρὰν ἀληθῶς μόνον ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς
Πόρτας, μιᾶς καὶ ἡμισείας μόλις ὥρας,
κεῖται ἐν μέσῳ κλεισσορείας, πανομοίας
σχεδὸν πρὸς ἐκείνην, τὸ Μουζάκι, οὐ πρὸς
τὰ βορειοανατολικά κεῖται ἡ ὀρεινὴ ἄκρα
Παληὰ Ἐπισκοπὴ ἡ ἐπέχουσα τὴν θέσιν
τοῦ ἀρχαίου στενοῦ τῶν Γόμφων. Οἱ Γόμ-
φοι δὲ καὶ τὸ στενὸν τοῦ Ἀθηναίου, ὡς
δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὸ τῆς Πόρτας,
εἶνε οἱ δύο κυριώτατοι, ἐν πολλοῖς ἀνά-
λογον ἔχοντες τὴν φυσικὴν κατασκευὴν
πυλώνες οἱ συνδέοντες τὴν Θεσσαλίαν πρὸς
τὴν Ἠπειρον, ἐξ ἧς ἤλθον οἱ Θεσπρωτοὶ,
καὶ δὴ πρὸς τὴν δι' ἧς διήλθον ἀρχαίαν
Ἀθαμανίαν, ἣτις τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ
πρὸς τὰ σημερινὰ Τζουμέρκα.

Λέγω δὲ, ὅτι τὸ στενὸν τῆς Πόρ-
τας δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν Ἀθηναῖον,
ἐπειδὴ πλησιέστατα αὐτοῦ κεῖται τὸ χω-
ρίον Πόρτα Παζάρι, οὐ ἐπίκειται ἀρχαία
ἀκρόπολις ἐν ἐρείπιοις σωζομένη, ἣν ὁ Γάλλος
Heuzey ἀναγνωρίζει ὡς τὴν τοῦ ἀρ-
χαίου πολισματος τῶν Ἀθαμάνων Ἀθη-
ναίου. Ἀμφότερα δὲ τὰ ὠχυρωμένα ἐκείνα
πολισματα, οἱ τε Γόμφοι καὶ τὸ Ἀθή-
ναιον, ἅτε δεσπόζοντα τῶν ἀπὸ τῆς Ἠπεί-
ρου εἰς τὴν Θεσσαλίαν εἰσόδων, ἔσχον οὐ
μικρὰν σημασίαν ἐν τῇ ἱστορίᾳ.

Ἀμυνάνδρος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἀθαμάνων,
οἵτινες ἐβασίλευον ἀκόμη ὡς καὶ οἱ λοιποὶ

Ἠπειρώται, οἱ Μακεδόνες καὶ οἱ Σπαρτια-
ται καθ' οὓς χρόνους ἄλλως ἢ βασιλεία
εἶχεν ἐκλίπει ἀπὸ μακροῦ ἐν ταῖς ἑλληνι-
κῆς χώραις, κατέλαβε τοὺς Γόμφους τῷ
198 π. Χ. Ἐπράξε δὲ τοῦτο ὡς σύμμα-
χος τοῦ Ῥωμαίου ὑπάτου Τίτου Κοϊντίου
Φλαμινίου, πολεμοῦντος πρὸς τὸν βασιλεῖα
τῆς Μακεδονίας Φίλιππον Ε' τὸν πατέρα
τοῦ Περσέως. Ἡ δὲ πτώσις τῶν Γόμφων
ἔσχεν ὡς ἐπακολούθημα τὴν ὑπὸ τῶν πο-
λεμίων τοῦ Μακεδόνος βασιλέως ἄλωσιν
καὶ τῶν λοιπῶν παρακειμένων Θεσσαλικῶν
πολισμάτων. Μετὰ ἐν δ' ἔτος, τῷ 197
π. Χ., ὁ Φίλιππος ἠττήτο παρὰ τὰς Κυνὸς
Κεφαλᾶς περὶ τὰς ἐξ ὥρας μακρὰν τῆς
Λαρίσης ὑπὸ τοῦ εὐτυχοῦς Φλαμινίου,
καὶ ἠναγκάζετο νὰ ἐγκαταλίπη τὴν Θεσ-
σαλίαν. Καὶ ἠδυνήθη μὲν ἔπειτα, ἐνεκα
τῆς ἐν τῷ ἐπακολούθησαντι πολέμῳ τῶν
Ῥωμαίων πρὸς τοὺς Αἰτωλοὺς συντάξεως
αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ῥωμαίους νάνακτῆσθαι τὴν
Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἀθαμανίαν, ἀλλ' οἱ
ὑποταχθέντες βαρέως ἔφερον τὴν νέαν δου-
λείαν. Διὰ τοῦτο βλέπομεν νέας ἐναντίον
τῶν Μακεδόνων ἐπαναστάσεις, τὸν δὲ Φί-
λιππον ματαίως ἐπιχειροῦντα τῷ 189 π. Χ.
τὴν ἐπιθεσιν κατὰ τοῦ Ἀμυνάνδρου, ὅστις,
ἐκπτώτος ὢν καὶ παρὰ τοῖς Αἰτωλοῖς δια-
μένων, εἶχε μετακληθῆ ὑπὸ τῶν Ἀθαμάνων
πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ μακεδονικοῦ ζυγοῦ.
Ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων δὲν κατώρ-
θωσε τὸ ποθοῦμενον, ματαίως τὸ πρῶτον
ἀναλαθὼν τὴν πολιορκίαν τῶν Γόμφων,
τῆς ἐτέρας τῶν παρῶν, αἵτινες ἐφρουροῦν
τὴν πρὸς τὴν Ἀθαμανίαν ὁδόν. Μόνον
δ' ὅτ' ἐξεβίασε τοὺς Γόμφους, κατώρθωσε
νάναλαθῆ τὸν ἐναντίον τοῦ Ἀμυνάνδρου
ἀγῶνα, ὅστις, ἀποβάς ἀτυχῆς, ἠνάγκασε
τὸν Φίλιππον νὰ ἐπιστρέψῃ ἄπρακτος εἰς
τὴν Μακεδονίαν.

Ἄλλ' οἱ κάτοικοι τῶν Γόμφων δὲν
ὑπῆρξαν ἐπ' ἴσης εὐτυχεῖς ἀργότερον. Ὅτε
Περσεὺς ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου ἀνέλαβε τὸν
τελευταῖον τῶν Μακεδόνων πρὸς τοὺς Ῥω-
μαίους ἀτυχῆ πόλεμον, διὰ τοῦ στενοῦ
ἐκείνου πιθανώτατα εἰσῆλασεν ἀπὸ τῆς
Ἠπειροῦ εἰς τὴν Θεσσαλίαν τῷ 169 π. Χ.
ὁ ὑπάτος Κοϊντος Μάρκιος Φίλιππος ὁ ἐν
τῇ στρατηγίᾳ τοῦ μακεδονικοῦ πολέμου
προκάτοχος τοῦ νικήσαντος τέλος τὸν Περ-
σέα τὸ ἐπόμενον ἔτος παρὰ τὴν Πύδναν
καὶ καταλύσαντος τὴν μακεδονικὴν βασι-
λείαν Αἰμιλίου Παύλου.

Ἄπαξ ἀργότερον ἐπεράθησαν οἱ Γόμ-
φοι νὰ φυλάξωσι τὸ στενὸν αὐτῶν. Δὲν
προέκειτο πλεόν περὶ ἀγῶνος ἐθνικοῦ. Οἱ
Θεσσαλοὶ ἦσαν ὑπόδουλοι εἰς τοὺς Ῥω-
μαίους, καὶ τῶν Γόμφων ἡ ἀντίστασις
ἦτο ἀπλῆ ἐπέμβασις ὑπὲρ τοῦ ἐτέρου οὗο
μεγάλων Ῥωμαίων ἀντιπαλαιόντων πρὸς
ἀλλήλους ἐν ἐμφυλίῳ πολέμῳ ὑπὲρ τῆς
μοναρχίας. ἠθέλον νὰ ἐμποδίσωσι τῷ 48
π. Χ. τὴν εἰς τὴν Θεσσαλίαν εἰσόδου
τοῦ Καίσαρος ἐρχομένου διὰ τῆς Ἠπειροῦ
ἐκ τῆς Ἰλλυρίας, ὅπου εἶχεν ἠττηθῆ ὑπὸ
τοῦ Πομπηίου παρὰ τὸ Δυρράχιον. Ἄλλ' ὁ

¹ Ἡ λέξις αὕτη λείπει ἐκ τοῦ βιβλίου τοῦ
καθηγητοῦ Gustav Meyer Neugriechische
Studien II. Die slavischen, albanischen
und rumänischen Lehnworte im Neu-
griechischen. Wien. 1894.

Ἐν πλούρει ἀνθήσει

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νῆξεραι, ποίημα ὑπὸ Δ. Ι. Μάργαρη.
 Τὸ Ὀκταήμερον, ὑπὸ Γρ. Ξ.
 Τῆς κερᾶς τὸ μάρμαρο, ὑπὸ Σπ. Λάμπρου.
 Ὁ θάνατος τοῦ Ἰαγναδάττα, ποίημα Ἰνδικό,
 μετὰφρασίς Α. Ν. Κεφαλληνοῦ.
 Καλλιτέχνις, διάλογος ὑπὸ Γρ. Ξενοπούλου.
 Μικρὰ Διάφορα.
 Χρονικά.
 Βιβλιογραφία.
 Ἐν πλήρει ἀνθῆσει (εἰκόν).

Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ ἀφο-
 ρῶν τὴν «Εἰκονογραφημένην Ἑστίαν» :
 Πρὸς τὸν κύριον ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΝ, διευ-
 θυτήν τῆς «Εἰκονογραφημένης Ἑστίας»
 Ἀθήνας.

Καῖσαρ ἐξεβίασε τὴν πάροδον, καὶ μετ' ὀ-
 λίγον τῇ 9 Αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους,
 ἐνίκα παρὰ τὴν Φάρσαλον ἐπιφανῶς τὸν
 Πομπήιον, ὅστις μετὰ πενήντα ἡμέρας
 ἔθνησκεν οἰκτρῶς προδιδόμενος ὑπὸ Πτο-
 λεμαίου τοῦ Διονύσου καθ' ἣν ὄραν ἀπει-
 θιάζετο εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Βραχυτέρα δ' εἶνε ἡ ἱστορία τοῦ Ἀθη-
 ναίου, ὅπερ ἀπαξ καὶ μόνον ἀναφέρεται,
 καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐναντίον τοῦ Ἀμυνάν-
 δρου ἐκστρατείας τοῦ Φιλίππου, ὡς τὸ μό-
 νον τῶν ἀθαμανικῶν πολισμάτων τὸ μείναν
 πιστὸν εἰς τοὺς Μακεδόνας.

Οὕτω δὲ μεταξὺ λόγων καὶ τῶν πλου-
 σίων ἱστορικῶν ἀναμνήσεων, ἃς γεννᾷ ἡ
 ἐπίσκεψις τῶν προπόδων τοῦ Κερκετίου καὶ
 ἡ ἀπ' αὐτῶν ἀπαράμιλλος θέα, ἐφθάσα-
 μεν εἰς τὴν μονὴν μετὰ ἰπποδρομίαν μιᾶς
 καὶ ἡμισείας περίπου ὥρας ἀπὸ τῆς Πόρτας.

Οὕτε τὴν μονὴν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν
 ἐπιβάλλομαι νὰ περιγράψω ἐνταῦθα, οὐδὲ
 τὴν ἱστορίαν αὐτῆς νὰ ἐκθέσω. Οἱ ἀναγνώ-
 σται τῆς «Εἰκ. Ἑστίας» γνωρίζουσιν ἤδη
 ταῦτα ἐξ ἄλλης ἀξιολόγου πραγματείας
 δημοσιευθείσης ἐν ταύταις ταῖς στήλαις ¹.

Ἡ μονὴ τοῦ Σωτήρος τῶν Μεγάλων Πυ-
 λῶν, ὅς εἶνε τὸ ἀρχαῖον αὐτῆς καὶ ἐπίση-
 μον ὄνομα, τὸ πρῶτον ὑπῆρξεν κτίσμα πα-
 λαϊῶν τῶν χρόνων τῶν Κομνηνῶν. Ἄλλ' ἰ-
 δίως ἡ ἀκμὴ αὐτῆς καὶ ἡ φήμη συνδέ-
 εται πρὸς τὸ ὄνομα τοῦ κατὰ τὸν δέκατον
 ἔκτον αἰῶνα ἀκμάσαντος ἐπισκόπου Λαρί-
 σης Βησσαρίωνος τοῦ ὁσίου, ὅστις ἐκ βᾶ-
 θρων ἀνωκοδόμησεν αὐτήν. Ἐκτοτε ἡ μονὴ
 καὶ πάλιν ἠξιώθη τῶν μεριμνῶν Νεοφύτου
 τοῦ ἀνεψιοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἐπισκοπικοῦ θρό-
 νου διαδόχου τοῦ Βησσαρίωνος, καὶ ἄλλας

δὲ ὑπέστη μεταβολάς. Ἐπι δὲ καὶ σήμε-
 ρον ἐν τῇ παρακμῇ αὐτῆς ὁ ὑψηλὸς αὐτῆς
 περιβόλος καὶ τὸ πλήθος τῶν κελίων
 μαρτυροῦσι περὶ τοῦ παλαιῦ πλούτου καὶ
 τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν μοναχῶν, οἵτινες
 φαίνονται ἀνελθόντες καὶ μέχρι τριακο-
 σίων. Σήμερον δὲ διαμένουσιν ἐν αὐτῇ
 μόνον ὀκτὼ μοναχοί, τέσσαρες δόκιμοι καὶ
 εἰκοσιεπτὰ ὑπηρέται, καὶ τὰ εἰσοδήματα
 τῆς μονῆς ἀνῆλθον καθ' ὅλον τὸ 1894 εἰς
 39240 δραχμάς κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ προ-
 ὑπολογισμοῦ τοῦ ἔτους ἐκείνου ἀπόφασιν
 τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ
 τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

ΣΤΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΑΓΝΑΔΑΤΤΑ ¹

Ποίημα Ἰνδικό.—Μετὰφρ. Α. Ν. Κεφαλληνοῦ.

Γιατί κ' ἐμάς, παιδί μου, ποῦ ἔρμοι ποθοῦμε
 τὸ θάνατο, γλήγορα γὰρ τὸν δικό σου πόνο θὰ
 σβύσῃ ἡ πνοή μας. Φεύγοντας ἐδῶθε μαζὶ
 σου καὶ πηγαίνοντας εἰς τὸν Βαϊθάσβα-
 ταν ² ἐγὼ ὁ ἴδιος ὁ πικρὸς παρακαλεστικὰ
 θὰ τοῦ ζητήσω «ὅδσε τὴν ἀνταμοιβήν σου
 εἰς τὸ τέκνο μου». Καὶ ὅταν τελειώσω
 τὴν αὐγήν σου προσευχὴ καὶ κάμω τὴ
 θυσία τοῦ πυρός, ποῖος θὰ με ἀναγαλλιάσῃ
 χαϊδεύοντας τὰ πόδια μου μετὰ τὰ χέρια σου;
 Ἀφοῦ ἀκριμάτιστος, γλυκὲ μου, ἀπὸ τὸ
 κρῖμα ἐλάβες θάνατο, ἀπόλαψε τόρα σὺ
 τοὺς κόσμους τῶν ἡρώων ποῦ πλέον δὲν
 γυρίζουν εἰς τὴ γῆ. Τοὺς κόσμους τῶν ἡ-
 ρῶων ποῦ πλέον δὲν γυρίζουν εἰς τὴ γῆ,
 τῶν ἀσκητῶν, ἐκείνων ποῦ ἐπρόσφεραν
 θυσίας καὶ ἐκείνων ποῦ ἐδειξαν ὑποταγὴν
 εἰς τοὺς διδασκάλους, αὐτοὺς τοὺς αἰώνιους
 σὺ ν' ἀπόλαψης. Αὐτοὺς τοὺς κόσμους ὅπου
 ἐπέρασαν οἱ ἐρημίτες ποῦ ἔμαθαν ὅλους
 τοὺς Βέδας καὶ τοὺς Βεδάγκας ³, καὶ αὐ-
 τοὺς ὅπου ἐπέρασαν οἱ ἅγιοι βασιλεῖς Ἰαϊ-
 ἄτης, Νάχουσας καὶ ἄλλοι. Τοὺς κόσμους
 ὅπου ἐπέρασαν οἱ πατέρες ποῦ ἐζήσαν κα-
 θαροὶ μετὰ τὰς γυναῖκες τους, ἐκείνοι ποῦ
 ἐχάρισαν ἀγγελάδες, χρυσάφι καὶ γεννή-
 ματα, καὶ ἐκείνοι ποῦ ἐχάρισαν χωράφια.
 Ὁμοίως ἐκείνοι ποῦ ἐπρόσφεραν σκέπη καὶ
 βοήθεια καὶ ἐκείνοι ποῦ ἐστάθησαν ἀληθι-
 νοί εἰς αὐτοὺς τοὺς κόσμους τοὺς αἰώνιους
 πέρασε, παιδάκι μου, καὶ νὰ σ' ἀκλουθῆ
 ἡ ἐνθύμησί μου. Βέβαια ὅσοι γεννηθῶν εἰς
 τέτοια γενεὰ δὲν πηγαίνουν εἰς δρόμο κα-

ταφρονημένον, καὶ σὺ ποῦ ἔχασες ἐδῶ τὸν
 τόπο σου πέρασε εἰς τοὺς κόσμους ὅπου τρέ-
 χει τ' ἀθάνατο νερό. — Ἀφοῦ πικραμμένος
 ὁ ἐρημίτης μαζὶ μετὰ τὴν συμβία του ἐμυρο-
 λόγησε πρῶτα μετὰ τέτοια λόγια, μετὰ τὴν
 ψυχὴ θλιμμένην ἐτοιμάσθη νὰ κάμῃ τὸ νε-
 κρικό λούσμα. Ὅταν τὸ τέκνο τοῦ ἀσκητῆ
 ποῦ εἶχε λάβῃ σῶμα οὐράνιον, καθήμενον εἰς
 ἀμάξι ὀλόλαμπρο, ταῦτα τὰ λόγια εἶπε
 πρὸς τοὺς γονεῖς του. — Γιατὶ πρόθυμα σὰς
 ἐδοῦλεψα περνᾶω εἰς ἅγιο καὶ λαμπρὸ δρόμο,
 ὅμως γλήγορα καὶ σεῖς θὰ ἀπολάψετε τὸν
 τόπον ποῦ ποθεῖ ἡ ψυχὴ σας. Δὲν πρέπει
 νὰ θλίβεσθε γιὰ μέ, οὔτε αὐτὸς ὁ πολεμι-
 στῆς ἔχει τὸ κρῖμα ἦταν γραμμένο νὰ
 γίνῃ αὐτὸ ποῦ μ' ἔφερε σὲ θάνατο. — Ἀφοῦ
 εἶπε τέτοια λόγια ἔφυγε κατὰ τὸν οὐρανὸν
 τὸ τέκνο τοῦ ἀσκητῆ ἐπάνω εἰς τὸ λαμ-
 πρό ἀμάξι, καὶ ἀχτινοβολοῦσε εἰς τὸν αἰ-
 θέρα μετὰ τὸ οὐράνιον σῶμα του. Καὶ ὁ ἐρη-
 μίτης, ἀφοῦ ἔκαμε μαζὶ μετὰ τὴν συμβία του
 τὸ νεκρικό λούσμα τοῦ τέκνου του, τοῦτα
 τὰ λόγια εἶπε πρὸς ἐμὲ ποῦ ἔστεκα σιμά
 του σὲ στάσι παρακαλεστικῆ. — Πῶς σὺ,
 ἀχρεῖε, ἐγεννήθης εἰς τὴν περήφανη γενεὰ
 τῶν Ἰξβακουίδων ποῦ εἶναι ἐξάκουστοι
 γιὰ τὴν ὀδὴν τους, σοφοὶ βασιλεῖς καὶ με-
 γαλόψυχοι; Σὺ δὲν εἶχες καμμίαν ἔχθρα
 μ' ἐμὲ οὔτε γιὰ γυναῖκες οὔτε γιὰ χωρά-
 φια, καὶ γιατί μετὰ μία σαιττεῖά μ' ἐσκώ-
 τωσες μαζὶ μετὰ τὴν συμβία μου; Ἄλλὰ
 γιατί μοῦ σκότωσες τὸ τέκνο μου ἀνή-
 ξερος, κ' ἦταν γραμμένο ἀπὸ τὴ μῦτρα,
 γι' αὐτὸ ἄκουσε πῶς κ' ἐγὼ σὲ καταριῶ-
 μαι ὅπως στανικῶς μου θὰ χάσω τὴν
 πνοή μου βασανισμένος ἀπὸ τὸν πόνο τοῦ
 παιδιοῦ μου, ὁμοίως καὶ σὺ μίαν ἡμέρα νὰ
 χάσῃς τὴν πνοή σου ἀπὸ λαχτάρα γιὰ τὸ
 δικό σου τέκνο. — Πέροντας τέτοια κα-
 τὰρα ἔγγρα πάλιν εἰς τὴν χώρα μου, καὶ
 ὁ ἀσκητῆς ἀπὸ τὸν πόνο τοῦ παιδιοῦ του
 δὲν ἐζήσε πολὺν καιρὸ. Σήμερα μ' εὔρηκε
 ἡ κατὰρα τοῦ Βραχμάνου ὅπως ἦταν τῆς
 μοῖρας μου, καὶ βασανισμένος ἀπὸ τὸν πόνο
 τοῦ τέκνου μου πολεμῶ νὰ χάσω τὴν
 πνοή μου. Τὰ μάτια μου δὲν βλέπουν
 πλέον καὶ σκοτεινιά πλακόνει τὸ νοῦ μου,
 ὦ Βασίλισσα, αὐτὰ εἶνε μηνύματα τοῦ
 Βαϊθάσβατα ποῦ με καλοῦν εἰς τὸ τέλος
 μου, γλυκεῖά μου. Ἄλλ' ἂν ὁ Ράμας ἐ-
 φθανε καὶ μ' ἐχάιδευσεν καὶ μοῦ μιλοῦσε
 θ' ἀναζοῦσα, ἔτσι μοῦ λείει ἡ ψυχὴ μου,
 ὅπως ὁ ἀρρωστος ποῦ λάβῃ τ' ἀθάνατο
 νερό. Καὶ ἂν ἔσθυνε ἡ πνοή μου θωρῶν-
 τας τὸ γλυκὸ μου τὸ τέκνο, οὔτε ἀποθνή-
 σκοντας δὲν ἠθελε τρέμῃ ἡ ψυχὴ μου βα-
 σανισμένη ἀπὸ τὸν πόνο τοῦ παιδιοῦ μου.
 Καὶ ὑπάρχει γιὰ μέ ἄλλο σκληρότερο, ὦ
 καλή μου, παρὰ ποῦ θὰ χάσω τὴ ζωὴ
 χωρὶς νὰ ἰδῶ τὸ πρόσωπο τοῦ Ράμα; Ὁ
 πόνος ποῦ δὲν βλέπω τὸ Ράμα παρόμοια
 συντρίβει τὸ εἶναι μου ὅπως ἡ ὀρηκτικὴ
 δύναμι τοῦ νεροῦ τὰ δένδρα ποῦ αὐξάνουν
 εἰς τὴν ἀκροποταμίαν. Καλότυχοι ἐκείνοι
 ποῦ ὅταν πεθᾶσῃ ὁ καιρὸς τῆς ἐξορίας του
 εἰς τὰ δάση θέλει ἰδοῦν τὸ Ράμα νὰ γύρη

¹ Τέλος ἴδε σελ. 173.

² Βαϊθάσβατα εἶναι ἄλλο ὄνομα τοῦ Ἰάμα καὶ σημαίνει τέκνο τοῦ Βιδάσβαντα. Βιδάσβαν-
 τας εἶναι ἐκεῖνος ποῦ προβαίνει μετὰ τὸ φῶς ὁ
 ἥλιος.

³ Οἱ τέσσαρες Βέδαί εἶναι τὰ ἀρχαιότερα ἱερά
 βιβλία τῶν Ἰνδῶν, καὶ οἱ εἰς Βεδάγκαι, καθὼς
 καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ veda-anga δηλαδὴ μέλος
 τοῦ Βέδα, ἐξηγοῦν τοὺς Βέδας.

¹ Ἰδ. Ν. Γ. Ζωγίδου Θεσσαλικὰ ἐν τῇ Εἰ-
 κονογραφημένῃ Ἑστίᾳ τοῦ 1894, σ. 346 κ. ἔ.